

Landskap: Småland

Upptecknat av: Vilhelm Karlsson

Härad: Kinnared

Adress: Järnvägs-g. 21, Alvesta

Socken: Vederslöv

Berättat av: Elna Svensson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1870 i Vederslöv

Uppteckningen rör

Ho som njölkar blod botas av Lise-Johannes sid. 1-6

Njölkarare, trollkarare " 1-4, 8, 9, 11, 13

"Lå långt som låna höras skan njöll o. sanke Lise " 6-7

Försiktighetsåtgärder vid njöla-försäljning mig förs " 7, 8

Försiktighetsåtgärder (magiska medel) vid kalvning " 9-11

Njölka på strumpband " 12

Kjorta - Kajan ordinarar stulet o. hamburet för

ho som njölkar blod " 13-14

(Svar på frågorna Klma K 25)

14 sid.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Pilleka Korpren

Härad: Finneröd

Adress: Jönvägsg. 21 Alasta

Socken: Pederslöv

Berättat av: Elsa Svensson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1870 i Pederslöv.

Uppteckningen rör Tjuvjölkning av andras kor.
 Andra frammanåt senare tid har man i Pe-
 derslöv varit rädd för att andra genom
 sina korster skulle förensla eller förfä-
 la de kreatur man hade. Det var ofta
 med riktig maktvilja man släppte in
 sin granne i ens ladugård, och var det
 så att någon händelse vis såkade
 skatta medan han var inne i ladugår-
 den sade man att han hade någon djä-
 velskap för sig.

Således berättar ovanstående El-
 sa Svensson att hon i platet på 1880-ta-

saken hade Garte-Kajon. Han var kall
Domskunnig och man stötkode bad på
hemme. Han kom hem och tillade på
kon och sade att det endast var
en sak som kunde hjälpa. - Kon måste
ha något som hade varit stulet och
hem burit. I hemmet hade man en
sål i ett järnspekt som varit stulet
av en grann. Denne hade emellertid äng-
rat stället och burit hem spektet. Man
tog nu lite rast från spektet och gick
kon och så var han snart borta igen.

Utlryken björo pakdepaga och krallmän
äre icke kände i målet. De i fögelistau
efterfrägade signirno äro icke kände. Pärson
från göt är ovanstående hade dymmesest-
an en viss betydelse för de konst-
sam hängde samman med konens hängdskning.

ACC. N:R. **5897** 2

Landskap: Småland Upptecknat av: Petters Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Järnåggsg. 21, Alvesta
 Socken: Pederslöv Berättat av: Elna Svensson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1840 i Pederslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det hände sig en bärre i Länningelän
 som hade en ka som blivit födrallad
 Hon var bra när Elna kom till platsen
 men kom en kväll hem och mjälkade
 blod. Borden förstod att det var nå-
 gatt bralltyg med i spelet i detta fall
 en s. k. mjälkare. Borden trodde att
 det var ett illa oasett framtidsmed i
 jakten som rådde om kare och
 att det sålunda var hon som rådde
 för att hon mjälkade blod. Dagen
 efter gick Elna i uppdrag att föl-
 ja hon hela dagen, när hon gick
 på bete, för att sålunda utbräna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5897

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Vilhelm Karlsson

Härad:

Kinnared

Adress:

Förneägg. S. Olavsta

Socken:

Hedeslöv

Berättat av:

Elna Svensson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1840 i Hedeslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vad det var för "djävulskap som man-
kerade kon". Elna följde kon be-
läsagen, men detta till trots såg kon
inget misstänkt. På kaullen fick
kon ställning av banden för att ha
gått för nära kon, så att bralltygen
hållit sig på rustad. Kon njälte
kade emellertid blod även denna
kaull. Nästa dag fick Elna i upp-
drag att hålla sig jämt i buskar-
na i närheten av den plats där kon
gick på bete. Kon håll sig några
jämt i busksnären men såg var-
ken brallharar eller brallhörningar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5897

Landskap: Småland
 Härad: Binsboald
 Socken: Thorselöv
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Viksten Karlsson
 Adress: Järnågg. 4, Alvesta
 Berättat av: Elsa Svensson
 Född år: 1870 i Thorselöv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men kan njälkade fortfarande ~~blott~~
 Borden visste inte vad han skulle
 göra men hans hustru uppmärksade
 honom att gå till Lille-Johannes, en
 gulbe som var känd för sina konst-
 er, och be honom om hjälp. Lille-
 Johannes kom rätt snart till går-
 den och konstaterade att han bli-
 vit förggjord. Han hade "färdväg"
 med sig i en flaska som han
 fick lifet utav. Han strök han
 några slag fram och baklänges över
 ryggen samt mumlade några be-
 spännsliga ord. Till dess fick jag vara

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5897

Landskap: Småland
 Härad: Kinnared
 Socken: Adelslæ
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Vilhelm Karlsson
 Adress: Brunnsg. 11, Alenst
 Berättat av: Elno Svensson
 Född år: 1890 i Adelslæ

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med, men sedan fick jag hålla till
 godo att ge mig in i stugan, berättar
 Elno. Från köksfönstret kunde jag
 emellertid iakta huru bonden be-
 dade ett hål i lada-gärdshäskeln
 med en navare. Jag såg sedan att
 Lilli-Johannes lade något i hålet
 men vad det var för något kunde
 jag inte urskilja på grund af det
 långa avståndet. I hålet i lada-gärd-
 häskeln sattes sedan en plagg
 och eftersom jag tror att lada-gär-
 den ännu står kvar, så låg väl den
 plaggen sitta i hålet än i den dag.

Skriv endast på denna sida!

6

ACC. N.R. 5897

Landskap: Småland Upptecknat av: Rikard Karlsson
 Härad: Kinnared Adress: Järavägg, 1, Alavsta
 Socken: Vederslöv Berättat av: Elsa Svensson
 Uppteckningsår: 1934 Född år 1870 i Vederslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som idag är. Och märkligt var det
 ty efter Lilli-Johannus bröllo-
 tet, blev han brio och mjälkade
 aldrig blod mera.

Ett sätt att draga till sig andras
 kars mjälk och smör var, ett skörs-
 torsdagsmorgonen göra vissa konst-
 i förning med vissa besvärjelse för-
 ber. Så lunda berättar Elsa om ett
 fruntimmer, som en skörtorsdagsmor-
 gen stod naken i helige å i Åja
 och ropade "att så långt detta
 håres skall smör och sanker till
 mig föras. En liknande berättel-

Skriv endast på denna sida!

7

ACC. N:R. 5897

Landskap: Småland Upptecknat av: Pichler Karlson
 Härad: Kinnared Adress: Järnvägg. El. Alvesta
 Socken: Adelslöv Berättat av: Uno Svensson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1890 i Adelslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

se finnes i från Adelslöv, där en illa
 ansedd "kärrna" Mörte på Västergårde
 skärtar och morgonen stod naken på
 lodagårdsdryggen och kände smör.
 Han kan ropade: Så långt som det
 härs skall mjölk och samke till
 mig föres.

På den tiden sålde man inte gö-
 ra mjölk till dem som man inte sik-
 tigt litade på. Tack sådana, som kun-
 de lite konstas hand om mjölken
 kunde de lätt förhöra smörkyttan
 betalt för den som sålde mjölken.

Man måste i alla fall vara försiktig

Skriv endast på denna sida!

8

ACC. N.R. 5897

Landskap: Småland Upptecknat av: Mikael Karlsson
 Härad: Vimmerby Adress: Jönköping, J. Almqvist
 Socken: Adelslöf Berättat av: Anna Svensson
 Uppteckningsår: 1784 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tighutsälginde. Det mest effekti-
 vaste var att sticka en knias-
 sedd i brukan innan den boes iväg.
 Tre drappas vatten gjorde också god
 verkan eller också några saltkorn
 bland mjölken, vilka måste släp-
 pas dit i smyg så att ingen såg
 det.

Det kunde hända att även mjöl-
 kalypken blev förstörd om man sät-
 te mjölk till de mest kedliga
 människor. Detta förigenom att
 det kunde hända att dessa männi-
 skor gick över ett spår av mjölk.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5897

Landskap: Småland Upptecknat av: Pelle Karlsson
 Härad: Björnåld Adress: Jönköping, S. Alster
 Socken: Edselsläs Berättat av: Uno Svensson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1870 i Edselsläs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hore, i vilket fall karna på gården
 blevo förtrallade. Det var i detta fall
 den krallkärning som sådde om mjölk-
 koren som drag till sig gårdens mjölk.

I bygden trodde man att krall-
 karna vara barn utom krallkä-
 ringar och djävulen. När krallkärning-
 arna varje påsk fara till Blåkul-
 la hade de samlag där med djäva-
 len och resultatet av deras för-
 bindelse blevo de fruktede mjölk-
 karna, vilka vara till så mycket
 förbannelse sedan.

För att inte svara skulle kun-

Skriv endast på denna sida!

10

ACC. N.R. 5897

Landskap: Småland
Härad: Kinnared
Socken: Hedeslöv
Uppteckningsår: 1934

Upptecknat av: Vilhelm Karlsson
Adress: Jönväg 2, Alvesta
Berättat av: Elsa Svensson
Född år 1870 i Hedeslöv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

na kralla till sig mjölk- och smör-
ken keds man visser försiktighets-
mått att iakttaga efter kens kal-
ning. När ken blivit skedd ut
sölanda under kennes bak ligga
en brynsten under kennes bak.
I krubban skulle det ligga slät
och det första färdet skulle be-
stänkas med föraörp. När ken
efter kalningen skulle keds ut
till pottning första gången, så
skulle det ligga en handgrya
på kraskeln över vilken ken
skulle stiga. När ken ken

Skriv endast på denna sida!

5897

ACC. N:R.

Landskap:

Upptecknat av:

Härad:

Adress:

Socken:

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att skulle han ledas för gånget runt
en jersfont sten in nou han ledet
i en till vattenkällan.

Något sätt att askoliggare mjält.
karen berättas inte om, men väsk-
mat berättas det om huru det gick
till att få sätt på köringen. Man
gjorde i detta fall upp eld i bek-
ugen och beredde sig att koka
i en grädd i elden. I detta ågon-
blick uppenbarade köringen sig.
Man visste sedan vem det var som
gjummjältat farna, och man sk-
tade sig sedan mycket noga med

Skriv endast på denna sida!

12

ACC. N:R. 5897

Landskap: Småland Upptecknat av: Piklum Karlsson
 Härad: Kinda Adress: Jönköping 2, Östra
 Socken: Skedesläv Berättat av: Eino Svensson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1870 i Skedesläv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att till henne och efter några mjölk
 och berövade henne sålunda en del
 av möjligheterna att kunna utöva
 sina hollvanskskaps i mjölk och
 brödar.

Eino berättar att det fanns folk
 som kunde sitta hemma och mjölka på ett
 sträpband. Slårigen fick han
 en sådan smärtycke, att det var
 någonting alldeles sneslående.
 Och det var bänderna i lyn som
 fick lida på hennes holleri. Det
 finnes ännu levande personer som
 berättat dylika hollvanskskaps.

Skriv endast på denna sida!

13
5897

ACC. N:R.

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

Småland
Björnsåld
Nävesläv
1939
P. Melin Karlsson
Förväggar, El. Alvesta
Elsa Svensson
1890 Nävesläv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Att kunna se, att en ka blivit mjöl-
kad av en mjölkhare ser lätt, ty så mjöl-
kade kan blad och råt. Mjölken gick
inte att använda och hade man
fler än en ka så fick man vara
försiktig, så att inte även de and-
ra taga skada.

Upptecknarens mor, Johanna Peters-
son född i Nävesläv berättar, att
de i hennes hem i början på 1880-
talet hade en ka som mjölkade
blad och råt. Man drog med ålarna
om den slutsatsen, att den hade bli-
vit förkollad. En öfverflykt i samma

Skriv endast på denna sida!